

- Slamnig 1999 Slamnig, Ivan. 1999. *Svjetska knjiŹevnost zapadnoga kruga: od srednjega vijeka do današnjih dana*. Zagreb: Školska knjiga.
- Škiljan 1996 Škiljan, Dubravko, ur. 1996. *Leksikon antićkih autora = Lexicon scriptorum antiquorum*. Zagreb: Latina & Graeca : Matica hrvatska.
- Sowerby 1997a Sowerby, Robin. 1997. "Early Humanist Failure with Homer I." *International Journal of the Classical Tradition* 4 (1): 37–63.
- Sowerby 1997b ———. 1997. "Early Humanist Failure with Homer II." *International Journal of the Classical Tradition* 4 (2): 165–94.
- Sowerby 2006 ———. 2006. *The Augustan Art of Poetry: Augustan Translation of the Classics*. Oxford ; New York: Oxford University Press.
- Šonje 1975 Šonje, Šimun. 1975. "Osobitosti Homerova epskog stila u Odiseji Bernarda DŹamanjića (Zamanje)." *Dubrovnik* 1: 24–52.
- Šonje 1976 ———. 1976. "Prigodom 200. obljetnice prijevoda Homerove Ilijade od Rajmunda Kunića (1776 - 1976)." *Dubrovnik* 5 - 76: 34–46.
- Šošćarić 2015a Šošćarić, Petra. "Ianus Pannonius' *Diomedis et Glauci congressus* and its Literary *Nachleben*." *Colloquia Maruliana* XXIV. 49-64.
- Šošćarić 2015b *Tipovi homerskih formula u Kunićevu latinskom prijevodu Ilijade*. 2015. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
- Yenter, Vailati 2014 Yenter, Timothy, and Ezio Vailati. 2014. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Edward N. Zalta (ur.). <http://plato.stanford.edu/archives/spr2014/entries/clarke/>. 23. 1. 2015.
- Young 2008 Young, Philip H. 2008. *The Printed Homer: A 3000 Year Publishing and Translation History of the Iliad and the Odyssey*. Jefferson, NC; London: McFarland.
- Zamanja 1764 *Bernardi Zamagnae e Societate Jesu Echo libri duo. Selecta Graecorum carmina versa Latine a Raymundo Cunichio ex eadem Societate*. 1764. Romae: Ex typographia Francisci-Bizzarini Komarek.
- Zamanja 1777 *Homeri Odyssea Latinis versibus expressa a Bernardo Zamagna Ragusino ad optimum principem Petrum Leopoldum Austriacum*. 1777. Senis: Excudebant fratres Pazzini Carlii.

Tamara Goić

Neobjavljene poslanice Đona Rastića

U ovoj radnji obrađeno je šest neobjavljenih poslanica i dvije elegije Đona Rastića iz rukopisâ 788, 846 i 1042 knjiŹnice Male braće u Dubrovniku. Većina Rastićevih pjesama objavljene su godine 1815. u Padovi, zaslugom pjesnikova prijatelja Frana Appendinija (*Junii Antonii comitis de Resti patricii Ragusini Carmina*, Patavii, 1815.). Objavljene pjesme podijeljene su na satire, elegije, poslanice i različite pjesme. Poslanice su upućene Đuru Feriću, Franu Apendiniju, Jakovu Betondiću, nekom nepoznatom mladom prijatelju, a zadnja je naslovljena *Ad amicos carmen poscentes*.

Đono Rastić rođen je godine 1755. godine u Dubrovniku. Nakon završene isusovaćke škole odlazi u Italiju sa strićevima Franom i Sigizmundom. U Rimu se druŹi s Benediktom Stayom, u Napulju sa Sabinom Zamagnom. Po povratku u Dubrovnik poćinje izućavati geometriju i fiziku. Źeni se vrlo mlad Marijom Zamagnom, praktićnom Źenom koja preuzima brigu oko imanja. Đono se okreće izućavanju rimske i grćke knjiŹevnosti. Poznato je i da je samostalno izućio pravo i drŹao parnice te bio veoma cijenjen kao pravnik. Godine 1792. postaje senator, a pet godina kasnije knez Dubrovaćke Republike.

Poćetak devetnaestog stoljeća donosi mnoge politićke mijene cijeloj Europi pa tako i Dubrovaćkoj Republici. Kao zakleti neprijatelj stranaca Đono se nakon pada Republike povlaći na svoje imanje u Trsteno te ondje ostaje do kraja francuske okupacije. To je ujedno i najplodnije razdoblje njegova stvaralaćtva, kad je napisao najveći dio svojih satira, po kojima i jest najcjenjeniji u povijesti latinistićkog stvaralaćtva u Hrvata. Na Źalost, nije dugo uŹivao u Dubrovniku slobodnom od francuske vlasti. Umro je dva mjeseca nakon austrijske okupacije, 31. oŹujka, 1814.

Među ovdje prikazanim poslanicama i elegijama tri su nešto lascivnijeg sadrŹaja – treća i ćetvrta poslanica iz rukopisa 788 te elegija *Vellus aureum*, koju nalazimo u dva rukopisa, 846 i 1042.

U predgovoru Appendinijevog izdanja nalazim podatak da je u svojoj mladosti Rastić pisao lascivne pjesme, koje je kasnije unićtio i o kojima nije volio govoriti. Poneki podatak o njegovim mladenaćkim djelima našla sam i u kratkom ćlanku Ź. Puratića u časopisu *Źiva antika*, (broj 15, Skoplje, 1965, str. 211.-213.), gdje ovaj autor navodi desetak stihova Rastićevih poslanica iz rukopisa 788 te nekoliko redaka HidŹinih odgovora iz rukopisa 433 Znanstvene knjiŹnice u Dubrovniku.

Među pjesmama lascivnije tematike objavljena je kod Appendinija jedino ona pod nazivom *Amor*, ali su iz nje izostavljeni previše slobodni stihovi te je original-

na pjesma iz rukopisa 846 znatno skraćena.¹ Pjesme su najvjerojatnije uništene rukom samog autora te ih po svoj prilici nikad nećemo ni pronaći niti iščitati. Na narav njegova mladenačkog stvaralačkog razdoblja ipak nam određeno svjetlo bacaju dvije njegove poslanice iz rukopisa 788 iz knjižnice Male braće u Dubrovniku. U rukopisu su četiri pisma upućena Đuru Hidži. Pjesnik ih je pisao godine 1771., 1773. i 1779.² Razlikuju se i po tematici. U prvom i drugom pismu prevladava bukolički ugođaj boravka u prirodi Konavala i opiranje povratku u zagušljivu buku grada. U trećem i četvrtom pismu pjesnik po svoj prilici slijedi ton i bira riječi nekih Katulovih slobodnijih pjesama te izraze iz Juvenalovih satira, doživljavajući ljubav na vrlo erotski način. U sve su četiri poslanice neizostavne mitološke usporedbe, kakve je Rastić usvojio svojom latinističkom naobrazbom i čitanjem klasika rimske književnosti. Nakon svake poslanice stoji postskriptum pisan na talijanskom jeziku i u jednom slučaju na engleskom jeziku. Iz njih saznajemo da su Hidža i Rastić razmjenjivali knjige rimskih pisaca, ali i one na engleskom jeziku. Sačuvan je i Hidžin odgovor na ove poslanice (Znanstvena knjižnica Dubrovnik, rukopis broj 433, u kojima Rastić dobiva prijateljjev prigovor na lascivnost pjesama). Druge ovdje transkribirane poslanice upućene su Marku Brueroviću (1795.) i Antoniju Sorkočeviću (1800.). Ove se poslanice od prethodnih razlikuju i po tematici i po nedostatku postskriptuma. Ovdje se nalazi i pjesma zanimljive tematike pod nazivom *Vellus aureum* ili *Nates visae puellae cacantis*. Čini se da je ta pjesma jedini ostatak onih mladenačkih lascivnih pjesama koje Đono Rastić kasnije nije više pisao. Pjesma se nalazila u gotovo identičnom obliku u dva rukopisa knjižnice Male braće (846 i 1042).

Na sljedećim stranicama ukratko ću se osvrnuti na sadržaj ovih pjesama.

Rukopis 788, prvo i drugo pismo

Ove poslanice, kao i sljedeće dvije vjerojatno su autograf. Rukopis je u obliku četiri odvojena i preklapljen lista papira. Na svakom listu je po jedno pismo, a na poleđini piše *Al Mio Sig: Sig: Pron. Colmo / Il Sig: Giorgio Antonio Higgia / Ragusa*. Moglo bi se to zaključiti i po istrošenosti papira i tinti napravljenoj od borove šišarke koja se mjestimično (u trećem i četvrtom pismu) razlila po papiru i prodrila na drugu stranicu te tako otežala čitanje pojedinih dijelova tih poslanica. Ove četiri poslanice nisu objavljene u Apendinijevom izdanju Rastićevih djela. Treća i četvrta poslanica kronološki su pisane prije prve i druge; numeracija poslanica bila je naknadna, izvedena grafitnom olovkom u desnom uglu na početku poslanice.

¹ U rukopisu 1042 na početku pjesme stoji primjedba naknadno napisana olovkom: *Edita, sed aliter et brevius*.

² Na kraju pisma numeriranog brojem 1 (to je naknadna numeracija) stoji godina 1779. Na kraju drugog pisma godina je 1771, a na kraju trećeg i četvrtog pisma autor je napisao godinu 1773. Ipak na kraju prvog pisma, netko je naknadno iznad godine 1779. olovkom upisao godinu 1771. i upitnik, vjerojatno misleći da se radi o toj godini.

U sve četiri poslanice u grafiji je karakteristično repato *e* umjesto diftonga *ae*, *oe* (*Minerve, ruine, Phebeis, Sophie, silve parve, Nyse, violeque, roseque, Menibus etc.*). U nekim je slučajevima produženo *e* čak i nepotrebno, npr. *felici*. U svim je slučajevima karakteristično i kraćenje *-que*. Kratica je izražena dvotočkom (*atque, morbisque, tristique, donatque, inque, veterumque etc.*).

Tematikom prve i druge poslanice pjesnik slijedi ideju o prirodi kao blagodati za tijelo i dušu. Moglo bi se reći da se tematska nit proteže od antike preko renesanse do današnjih dana.

Izrazom i sadržajem ova poslanica podsjeća na Horacijevu poslanicu I/10, koja počinje na sličan način kao prva: *Urbis amatorem Fuscum salvere iubemus*. Cjelokupni ugođaj sličan je spomenutoj Horacijevoj poslanici. Pjesnik se obraća prijatelju Hidži i upućuje mu blagi prijekor što ga zove natrag u grad dok on uživa u ljepoti prirode i svom malom skromnom konavoskom imanju. U stilu i izrazima opet i ovdje osjećamo Horacijev utjecaj:

*Iccirco veteris quovis me includere ludo
inque Urbem dulci rure illaqueare revulsum* (Ep.I, 14-15)

Ove stihove može se usporediti s *Ep.I,1*:

*...iam rude quaeris
Maecenas, iterum antiquo me includere ludo?* (Horatius, Ep.I,1,4-5)

Nakon toga slijedi opis uobičajenog dana provedenog na konavoskom imanju:

*Hic ego nocturnas postquam dimoverat umbras
Aurora et toto radians Sol claruit axe
Artibus incumbo Phoebeis, lustris Minervae
Et Sophiae praecepta gravis, veterumque rapaci
Scriptorum venerata aevo documenta voluto.* (Ep. I, 16-20)

Druga poslanica ima sličan sadržaj. Radi se o hvali mirnog života provedena u samoci i miru imanja.

Treća i četvrta poslanica

Treća poslanica pisana je godine 1773. U njoj pjesnik poziva na slobodnu erotsku ljubav. Opravdanje za pisanje tih, kako ih naziva *foedos versus*, dali su mu sami Prijap i Venera. Spomenimo ovdje drugu poslanicu Đura Hidže iz rukopisa 433 Znanstvene knjižnice. Sve četiri poslanice tog rukopisa upućene su Rastiću. U njima ga Hidža nagovara da se okani pisanja lascivnih pjesmica i proučavanja snova. Rastićeva je poslanica možda odgovor na ovu poslanicu, barem bismo to mogli zaključiti po njihovom sadržaju. U svojoj drugoj poslanici Hidža opisuje kako su ga odgajali Apolon i Muze, a Rastić mu odgovara kako su njega odgajali Venera i Prijap:

Hidžina poslanica br. 2:

*Progenies dilecta Iovis Tymbreus Apollo,
Incola Parnassi, primis me instruxit ab annis
Dulcia concordi meditari carmina cantu;
Serta dedit capiti puroque in fonte lavavit.*³

Rastić na ovo odgovara sljedećim stihovima:

*Haud ego Parnassi prognatus vertice casto
Infans Musarum in gremio puerilia lusi,
Oscula nec Phębi expertus, nulle ubera nostris
Admorunt Musę labris, nec cognitus umquam
Pimplęo exosus legens in vertice Phębus.
Me Cypria tellure, et sacra Amathuntide natum
Uberibus fovit puerum gremioque Dione
Et nudę mecum Charites rexere choreas.
Lusit Amor telis mecum, mecumque sagittas
Frigida Nympharum ridens in pectora torsit.
Hinc natu grandem, Venerisque ad munia promptum
Curandum Phrygio dedit Venus ipsa Priapo.* (Rastić, Ep. III, 21-32)

Stoga Hidža ne piše nedostojne stihove i ne nalazi građu u lascivnim stvarima:

*Ite procul Veneres, procul ite cupidinis artes,
Ite lupanares, lenae, meretricula, cunnus,
Mentula, quidquid et in toto est obscœnius orbe,
Materies nostri tantum celebrata poetae.*⁴

Rastiću druga božanstva pružaju inspiraciju:

*Invito sed cum ducatur Apolline carmen
Quantumvis castum, auxilium renuente Camęna
Irataque mihi, tum Protectore Priapo
Fędos conficio, velut hoc pro numine, versus.* (Ep. III, 11-14)

Iako su Kamene na njega srdite, on ipak uz Prijapovu zaštitu piše *tum protectore Priapo/ Fędos conficio, velut hoc pro numine, versus*. Na početku kaže kako mu inspiraciju za stihove ne pruža Palada, nego sama Venera. Da mu inspiraciju pruža Palada, on ne bi pisao:

*Haud ego succensi ductos fervore veretri
versiculos canerem ...* (Rastić, Ep. III, 5-6)

³ Ovi stihovi su iz članka Ž. Puratića *Pjesničke poslanice Đura Hidže Dubrovčanina, Živa antika*, XVIII, 1, Skoplje, 1968., str. 87.

⁴ Stihovi su preuzeti iz članka Ž. Puratića *Đuro Hidža i Junije Resti, Živa antika* XV 1, Skoplje, 1965., str. 212.

Stoga on, uz Prijapovu zaštitu piše *fędos versus*. Njemu su, kako kaže, dovoljni Prijap i Venera, koja ga je još kao dječaka grijala u svojem zagrljaju, a potom ga predala na brigu Prijapu. Stoga pjesnikova Muza zvuči neskladno. Na kraju zaključuje da je ono o čemu on pjeva stvoritelj i samog Sunca:

Si Solem aspicio, Solem generavit veretrum. (Rastić, Ep. III, 46)

Pjesmu okončava ushićenim stihovima:

*Quanta ergo mulier debet pollere trahenti
vi! quantus proh! debet mentula magnes
esse!* (Rastić, Ep. III, 59-61)

Posljednja usporedba vrlo je hiperbolična:

*esse! Polo inedio quam fulgida nocte
dux stella in cursu...* (Rastić, Ep. III, 61-62)

Na kraju je zaključak koji bi nas mogao navesti na razmišljanje:

*[...] Jam pridem hunc tendimus omnes
Tendamus precor, sed te praesente, Georgi.* (Rastić, Ep. III, 62-63)

U postskriptumu pisma, pisanom na talijanskom jeziku Rastić tvrdi kako za nje-ga Prijap, Venera i Morfej predstavljaju neiscrpan izvor za sklapanje stihova o istim stvarima. Ponavljanje tih stvari nije mu dosadno i to potkrepljuje tobožnjim latin-skim natpisom iznad ulaza u palaču Prijapa i Venere:

Terque quaterque calet repetita fututio.

Nastavlja potom opisom boravka na svojem imanju, traži od prijatelja da mu pošalje Ovidija i Kornelija Gala (pseudo-Gala). Kako na Lopudu franjevci stalno zvo-ne, na kraju priznaje da je vrlo rastresen i da više ne može pisati.

U četvrtoj poslanici očit je odjek Juvenalove šeste satire. Napisana je godine 1773., kao i treća. Po tematici, sadržaju i izrazima može se uvrstiti u one gore spomenu-te lascivne pjesme kojih se kasnije Rastić sramio i koje je sakrio od očiju javnosti.

Posuđeni su mnogi lascivni izrazi iz Juvenalova opusa:

*Gustavit raptae qui vix libamina Nymphę
Prima, et vix ullam transfodit cuspide vulvam* (Rastić, IV, 4-5)

Iako mizoginijski napon ovdje nije onako raskošno razvijen kao u Juvenalovoj sati-ri, ipak se u ovim stihovima nazire ton toga rimskog pjesnika. Pjesnik se obraća Đuru Hidži, koji ga nagovara na ženidbu. Poslanica je napisana godine 1773., kad je Rastić imao samo osamnaest godina i četiri godine prije nego se oženio. Pjesma za-sigurno spada u njegovu mladenačku fazu, kad je bio pod Juvenalovim utjecajima. Njegove lamentacije prijatelju Hidži prije su šaljivi osvrt na dužnost ženidbe nego izraz istinske zabrinutosti:

*Ergo, maritali ut supponam colla capistro
Hortaris suadesque (et enim jam verba monentis
audio) restinguam [...] pruriginis ignem* (Rastić, Ep. IV, 10-12)

Ovi stihovi usporedivi su s Juvenalovom Satirom 6, 43:

*[...] Si moechorum notissimus olim
stulta maritali iam porrigit ora capistro.* (Juvenal, Sat., 6,43-44)

Na drugom mjestu u Rastića stoji:

*Sed mala si fuerit, quid non ferre maritus
Debebit? Jamjam prius extorquetis ut uno
Lumine, quam volo ut fiat contenta marito* (Rastić, Ep.IV, 42-44)

Usporedimo ove stihove s Juvenalovim:

*Unus Hiberinae vir sufficit? ocium illud
extorquebis, ut haec oculo contenta sit uno.* (Juvenal, Sat., 6, 53-54)

Na trećem mjestu:

*Hoc mulier vult ipsa peneque tenacius omni
[...] mulo, et decepta domestica pręlia miscet* (Rastić, Ep.IV, 35-36)

Kod Juvenala:

*Nulla fere causa est in qua non femina litem
moverit. Accusat Manilia, si rea non est.* (Juvenal, Sat., 6, 242-243)

Lascivni stihovi promiču slobodu nebračnog druženja:

*Tercentumque una potis est explere cavernas
nocte puellarum, nil, quid non debeat, obstat.* (Rastić, Ep. IV, 66-67)

Na nekim mjestima vidi se i utjecaj Horacijevih poslanica:

*Hanc ego deperio, hanc rationem eligere vitę
Exopto, et prius esse puto nil cęlibe vita
Nil melius credo, nil numine dignius ipso* (Rastić, Ep.IV, 68-70)

Usporediti s Horacijem :

*Nil ait esse prius, melius nil caelibe vita
si non est, iurat bene solis esse maritis.* (Horacije, Ep. I,1, 88-89)

Nakon pisma slijedi kratki postskriptum u kojemu Rastić moli Hidžu da mu ponovo pošalje Gala, Ovidija i Vergilija i da ga obavijesti kad odlazi u Italiju. U to je vrijeme Hidža studirao medicinu u Bologni o trošku Republike.

Na nekim mjestima tinta je vrlo razlivena i stoga je gotovo nemoguće pročitati određene riječi ili dijelove riječi u ovoj poslanici. Ipak, veći dio je čitljiv. Na nečitim mjestima ostavljen je upitnik.

Poslanica Marku Bruereviću

U djelu Josipa Berse *Dubrovačke slike i prilike* piše da je Marko Bruerević bio podubrovčeni Francuz i Rastićev prijatelj. Njemu je Rastić pisao pjesme u posljednjem desetljeću svojeg života, kako Bersa navodi, »žaleći se na svoju staračku nemoć«. ⁵ Rastić je bio deset godina stariji od Bruerevića, rođenog godine 1765. u Toursu ili Lyonu. Marko Bruerević (francuski Bruère) dolazi u Dubrovnik godine 1772., s ocem koji preuzima dužnost francuskog konzula. Nakon završenog školovanja u Dubrovniku i možda u Italiji, obavlja dužnost konzularnog činovnika u Travniku od godine 1793. do 1797.

Ova poslanica datirana je godinom 1795. Rastić i Bruerević proveli su zajedničke dane mladosti, a vjerojatno su razmjenjivali i književna iskustva. Na to ga sad Rastić podsjeća kad živi u Travniku, daleko od Grada:

*...At tu
forsitan expectes priscis audire Camoenis
Dignum aliquid, mentemque meo recreare libello
Barbaricos inter populos dum degis, et urbes?* (Rastić, Ep. ad M.B., 14-17)

S nekom nostalgijom prisjeća se mladenačkih dana kad je s društvom zbijao šale i pisao smiješne pjesmice:

*Tunc ego non impar fictus colludere vobis
Tum nonnulla inerat numeris quoque gratia nostris
Tunc ego, quid sit amor, poteram docuisse puellas...* (Rastić, Ep. ad M.B., 22-24)

Ovi su stihovi aluzija na Rastićevu mladenačku prpošnost i možda na pisanje erotskih pjesmica. Kasnije nastavlja primjedbom o nevrijednosti ljubavnih stihova, za koje smatra da su kratki u usporedbi s ozbiljnim temama:

*Nunc alios mores, alios mea pagina Musas,
Marce, sapit; Veneremque, et caetera lubrica ponit
Non quia non Venerem est dulcis tractare voluptas
Sed quia mutatis jam dudum viribus impar
Mens animi est, dum omnes Veneres, omnesque lepores
cogitat esse breves.[...]*

(Rastić, Ep. ad M.B., 27-32)

Nakon toga horacijevskim tonom nastavlja o životnim nastojanjima:

*Et properare homines video in vita, hunc ad honores,
Illum ad opes niti, hunc alium servire Lyaeo
Atque voluptati, totque exantlare labores
Propterea ut tandem detur vixisse beate...* (Rastić, Ep.ad M.B., 41-44)

⁵ Bersa, Josip, *Dubrovačke slike i prilike*, Zagreb, 1941., str., 163-164.

Poslanica se nastavlja do kraja u istom, pomalo pesimističnom tonu opisivanja ljudskog života, koji se uspoređuje sa scenom, glumom i ispraznom krinkom, koja nestaje onda kad je život gotov. U nekim se stihovima može jasno ogledati Horacijev utjecaj, npr. :

[...] *num deberi omnia morti
ignotum est?[...]*

(Rastić, Ep. ad M.B., 39-40)

Možemo usporediti s Horacijem, *De arte poetica*, 63: *...debemur morti nos nostraque*.

Vellus aureum

Ovo je zasigurno jedna od onih Rastićevih mladenačkih pjesama, za koje Appenedini napominje da ih je Rastić u svojoj zrelijoj dobi nerado spominjao. No ona nam je ipak sačuvana i to u dva rukopisa (846 i 1042). Ni u jednom ni u drugom slučaju nije datirana, ali najvjerojatnije se, sudeći po sadržaju, radi o ranoj fazi Rastićeva stvaralaštva. U rukopisu 846 čak stoji i kasnije precrtan naslov *Nates visae puellae cacantis!* Možda je ovo jedna od onih Rastićevih pjesama zbog kojih ga je Hidža prekoračio i upozoravao ga da će ih se kasnije zastidjeti. Gore spomenuti duži naslov stoji i na početku elegije u rukopisu 1042, ali je potpuno zacrnjen tintom i gotovo se ne bi moglo razaznati što piše da nemamo čitki naslov iz rukopisa 846. U svakom slučaju, «radnja» elegije je sljedeća: Mladi Rastić (zasigurno je napisao ovu pjesmu u mladim danima) šeta nekim prigradskim putem, kad ugleda djevojku:

*Utque mihi visa est insistere Clivi
Candida secreto Nympha supercilio.*

(Rastić, Vellus aureum, 27-28)

Prije samog «početka radnje» stoji neka vrsta šaljive, ljubavnom književnošću nadahnute samoapologije, popraćene mitološkim reminiscencijama:

*E Bereniceo quisquam si vertice crinem
Optavit puris addere sideribus
Si tenebris alter Stygiis noctique profundae
Delicias teneri passeris eripuit
Lumina quin etiam si vates, ora, sinumque
Quisque suae passim concelebrat dominae
Quis me formosae visas cecinisse puellae
Invideat clunes invideatque nates?*

(Rastić, Vellus aureum, 1-8)

Nakon toga slijedi zaziv Venere i želja da ova pjesma bude vječna:

*Atque ego perpetuos victurum carmen in annos
Aggredior Veneris dicere tutus ope.*

(Rastić, Vellus aureum, 19-20)

Ovo nije prvi put da Rastić zaziva Veneru i smatra je svojom zaštitnicom (vidi pismo broj tri, rukopis 788, gdje objašnjava da ga je Venera još od malih nogu odgajala u svom krilu!). Slijedi opis ženske »anatomije«, obogaćen mitološkim poredbama:

*Discolor in medio molli lanugine lucus
Impexum curvo tramite vellus agit.
In longum, tenuique nates discriminat umbra
Qualis Apellea linea ducta manu
Seu niger est, fulvo speciem seu duxit ab auro
Alterutro hic aequae lucus honore placet (...)*

(Rastić, Vellus aureum, 69-74)

*Intus hiat roseo conchylis rima labello
Et latet ambrosiis consita velleribus
Perpetuaeque novum rorem bibit Aphroditis
Qualis Erithreo concha adaptata salo.*

(Rastić, Vellus aureum, 83-86)

Pjesma završava znamenitim «dogadajem» po kojemu je dobila svoje prvo ime:

*Et licet nudis properat pudibunda papillis
Et pubi medias opposuisse manus
Et licet illa nates expresserit, atque tenello
Daedaleam afflarit corpore nequitiam
Qui Iovis horrificum saevo cum fulmine signum
Cecropiis auctor turribus imposuit.
(...)*

Lustravi tacitis omnia deliciis

(Rastić, Vellus aureum, 101-110)

Zbog vješto i na šaljiv način ukomponiranih mitoloških usporedaba s njima neprijerenim sadržajem, smatram ovu pjesmu zanimljivim uratkom.

Poslanica Antunu Sorkočeviću

Ova poslanica namijenjena je mladom Antunu Sorkočeviću, *optimae spei adolescenti*, kako ga u naslovu naziva sam autor. Pisana je u Rastićevu ljetnikovcu u Gružu godine 1800. Antun Sorkočević u to je vrijeme imao oko dvadeset i pet godina. Sin skladatelja Sorkočevića, bio je izvrsna obrazovanja i vrlo nadaren, ali kako ga neki izvori opisuju, vrlo lijen i stoga se nije mogao odlučiti na pisanje. Bio je vrlo bogat, ali je većinu svog imutka potrošio u Francuskoj gdje je navukao goleme dugove. Iz neprovjerenih izvora u vrijeme austrijske vladavine smatra se da su ga drugi dubrovački patriciji optužili kako je izdao Republiku. U početku je bio jedan od Napoleonovih pristaša i gradonačelnik Dubrovnika, a kasnije postao pristaša obnove nekadašnje Republike. Sorkočević je, u svakom slučaju, u Parizu više puta pokušavao

⁶ Harris, Robin, *Dubrovnik*, 2003., 375, 393-4, 395, 397, 408, 414.

iznijeti problem Republike pred samog Napoleona, s kojim je navodno imao razgovor, ali nikad nije bio priznat službenim poslanikom Republike. U Parizu je živio do godine 1840. U staračkim danima rastao je njegov entuzijazam za obnovu Republike, a osobito onda kad za to više nije postojalo mogućnosti.⁶

Kao i u poslanici Marku Bruereviću, ton je sličan. U usporedbi s onim mladenačkim poslanicama, primjećujemo razliku u sadržaju, stilu i samom rječniku. U predgovoru Apendinijeva izdanja stoji da je Rastić u mladosti bio pod jačim Juvenalovim utjecajem, a kasnije da se okrenuo čitanju i izučavanju Horacija. To je točno, jer u njegove se stihove uvlači umjerenija, suzdržanija i razboritija nota. Tema ove poslanice zapravo su različite umjetnosti. Pjesma počinje objašnjenjem o tome da je svim pjesnicima i slikarima ista želja: pjesmom ili različitim bojama oponašati prirodu. Isti je izvor inspiracije i slikarima i kiparima. Oponašanje prirode iznjedrilo je plemenite umjetnosti. Slava velikih pjesnika sa zaslugom je među oblake sakrila časnu glavu. Među umjetnostima je muzika, po pjesnikovu mišljenju, najmanje vrijedna. Nje se treba okaniti i baviti se drugim umijećima, primjerice astronomijom i trgovinom.

Elegidion Mihu Sorkočeviću

Ova elegija posvećena je Mihi Sorkočeviću, koji je u svojoj kući krajem osamnaestog stoljeća jednom tjedno sazivao književne sastanke latinista i grecista. Sorkočević je napisao pjesme na talijanskom i latinskom jeziku te životopise Ruđera Boškovića, Bernarda Staya i Rajmunda Kunića. Bersa navodi da je tu akademiju posjećivao i Đono Resti, koji je, kako on nastavlja u *to vrijeme sastavljao svoje manje važne pjesme*.⁷

LITERATURA:

Bersa, J., *Dubrovačke slike i prilike*, Zagreb, 1941.

Glavičić, Neven, *Versifikacija hrvatskih latinista*, Split, 2001.

I.A. Kaznačić, *Đuro Hidža*, Slovinac, V, br. 4, Dubrovnik 1882.,

Jovanović, Neven, *Rastić čita satire*, Dani hvarskog kazališta, Split, 1997., str. 291.- 305.

Ž. Puratić, *Đuro Hidža i Junije Resti*, *Živa antika* XV 1, Skoplje, 1965., str. 211.-213.

Ž. Puratić: *Pjesničke poslanice Đura Hidže Dubrovčanina*, *Živa antika* XVIII 1, Skopje 1968., str. 81.- 93.

Harris, Robin, *Dubrovnik*, 2003.,

⁷ Bersa, Josip, *Dubrovačke slike i prilike*, Zagreb, 1941., str. 168.

Iunius Restius

Epistulae et elegiae ineditae

PRVA POSLANICA ĐURU HIDŽI

Georgio Higge A.F. Familiari Suo
Gratissimo S. P. D.
Rukopis 788, 1. pismo

Ruris amatorem atque aprici graminis agri,
Gaudentemque inter tenues equitare salictus
Atque artes medio curantem rure Minervę,
Me tua clamor revocat nunc littera in Urbem,
Febribus autumnus per quam morbisque valescens 5
Lethiferis, tristisque informis falce timenda
Vilia Mors miserorum equis mapalia pulsat
Ictibus, et regum erectas ad sydera moles
Vertit humi, nulli ignoscens, donatque ruinę.
Nescis, heu nescis, quanta dulcedine captum 10
Rus animum teneat, simplex et villula quantis
Illecebris pascat, viridi quam cernere prata
Cespitem jucundum et molli ridentia flore!
Iccirco veteri quęris me includere ludo,
Inque Urbem dulci rure illaqueare revulsum. 15
Hic ego nocturnas postquam dimoverat umbras
Aurora et toto radians Sol claruit axe,
Artibus incumbo Phębeis, lustris Minervę
Et Sophię pręcepta gravis, veterumque rapaci
Scriptorum venerata ęvo documenta voluto, 20
Conscriptisque Anglo studeo sermone libellis,
Quos habeo, interdum nec non leviora capesso,
Ut nugis animum laxem, et diversa quietus
/1v/ Incipiam nugis, gravibusque ardentior instem.
Prandendi hinc sequitur tempus. Quam dulce sub umbra 25
Arborea Zephyri leviter spirantis ad auram,
Et silvę folios parvę, frondesque moventis

DRUGA POSLANICA ĐURU HIDŽI

Nutantes, herbarum epulas insternere lecto
 Et cinctis apio cyathis potare Phalernum.
 Quis fuit, ardentis primus qui pocula vini 30
 Protulit et dulces docuit miscere liquores,
 Orgiaque et Nysę festum celebrare furentis?
 Aureus ille fuit, fulvo immo pulchrior auro!
 Ah quacumque jacent cineres regione sepulti
 Unguenti spirent Arabique thuris odorem, 35
 Fęlici crescant tumulo violęque rosęque
 Sacratęque hederę frondes, apijque Lyęo.
 Quam juvat ad vitrei currentem fluminis undam
 Quadrupedis vęctum tergo percurrere parvis
 Obsita arundinibus ripa! Quam dulce virenti 40
 Saxa videre alga teneroque intersita musco!
 Hinc simplex frugique expectat cęna reversum,
 Quę non oppleto nimium ventri noceat, sed
 Vero necessariam naturę prębeat escam.
 Postea jucundo permitto membra sopori, 45
 Vivendique sequor die normam crastina eamdem.
 Hasce ego delicias linquam? Veniamque malignę
 Tristibus includi, ceu carcere, męnibus Urbis?
 Nequidquam speras de me si talia speras!
 Pręteritus tamen October mediusque November 50
 Ut fuerit, dulci quantumvis rure relicto,
 /2/ Festinabo tibi jungi, fuero nec longius absens,
 Delicijs pro te certus valedicere ruris

Scribebam Canalibus XXIII Octobris A.D. M.D.CC.LXX9.

*P.S. Doppo avere scritta l'ultima lettera in Inglese / mi giunse la sua dei 14 corren-
 te, nella quale intendo / quanto mi dice per i libri Inglesi, onde in questa mia / la prego
 di scusarmi di quanto in quella le avanzo, / disdicendomi totalmente di quello, tanto
 più che lo / stesso avevo scritto sulla soprascritta della medema / lettera. Onde ora la
 pregherò per qualche libro in / Francese di buon gusto per poter passare il tempo, / po-
 iche deve sapere, che quantumque abbia detto / di sopra, che Artibus incumbo Phębeis
 et cętera, / pure sto in un crasso ozio, che mi farebbe dar / colla testa al muro se fossi in
 Città, e se non / godessi della sua Conversazione, ma qui la Campagna / mi solleva qu-
 alche poco! Però di ciò la prego / caldissimamente, tanto più che io sono*

*Affezionatissimo Suo Amico
 Giugno Antonio Resti*

*Quando ricupererà i libri da Aghich
 li tenga da se, e m'avvisi.*

Iunius Restius Georgio Higge
 Familiari Suo Gratissimo
 S. P. D.

Rukopis 788, 2. pismo

Exemplis quid me magnorum rure virorum
 Evexit merito virtus quos ardua cęlo,
 Tranquillum revocas instasque urgesque quietum?
 Non ego Naupliaden Laertiadenque sequutus, 5
 Scipiadum similis, Martis spirabo furores,
 Belligerosque ęstus, dirasque in pectore flammis,
 Utilis ut possim cuivis prodesse per arma.
 Sed sectaturus privatę commoda vitę,
 Nil curaturus famam vanosque triumphos, 10
 Dummodo nulla meum proscribant crimina nomen,
 Ut conviva satur, cupiens nec tempora vitę
 Protrahi in ulterius, metuens nec stamina rumpi,
 Ultro perpetuę concludam lumina nocti,
 Et rege excedam postremo beatior omni. 15
 Privatam potius vitam si Pęnus amasset
 Hannibal, haud luscus, bellis tot clarus et actis,
 Innocuus culpe, sceleris nec conscius umquam
 Ullius, duri rabie absumente veneni
 Hospitis infami caderet male tutus in aula; 20
 Supposito macularetur non crimine Grajus
 Naupliades; non Pelides sub męnibus atrę
 /1v/ Raptasset Troję trajectis Hectora talis,
 Hectora Priamidem, Iliaca neque ipse dolendus
 Inverso extremum fato jacuisset arena, 25
 Mortuus infirmis leo ceu calcandus asellis.
 Sed cęca ambitio et fame vesana libido
 Stultorum quocumque trahens in sęcula ducet
 Infirmitas animos, et casu Gloria vertet
 Omnia lugubri. Sectans qui exilia contra, 30
 Non fumum, sed rem sequitur, lucisque nitorem,
 Fame, ardore procul, procul ambitione remota,
 Omne perpetuo contentus vivet in ęvum.
 Sit tenuis mihi, sufficiens sed res, habeamque
 Queis doleat natura carens, sitque unde nitenti
 Intextas auro possim non emere vestes, 35

Urbanę tamen et parce quo vivere detur
 Ne desit, frugi et simplex quo cęna paretur,
 Non majora vorax quęram, dictisque minora.
 Exoptato alii pro me Capitolia curru
 Mox lugenda petant: nihil ambitione movemur 40
 Privatę ut potius linquamus commoda vitę.
 Sed mihi perpetuas vitari haud posse tenebras
 Et Stygij contum nautę tristemque paludem,
 Quid noto memoras? Vel quid deducere tentas?
 An, quoniam id verum, victurum tristia, credis 45
 Vexatumque metu dubio? Rapiamus, amice,
 Tempora, spumanti pollent dum genua juvena
 Dumque ardet viridi fervescens robore sanguis,
 /2/ Anteaquam fracto frigescant corpore vires,
 Atque animus cadat ipse, et frondes bruma ruentes 50
 Arbore decutiat, truncumque solo eruat ipsum,
 Vivamus gaudentes Bacchanalia, vel plus,
 Mittentes quidnam sit cras curare futurum!

Scribebam Rure Canalitano Die 28 Octob. / MDCCLXXI.

*P.S. La sua in Inglese l'ho ricevuta Sabato / e jeri, cioe Lunedì, le risposi / in France-
 se. Lo stesso giorno di Lunedì / ho ricevuta la Sua Latina, alla quale / rispondo. In que-
 sta ripeto quanto nelle / antecedenti mie già l'avevo detto per / che m'impressasse qu-
 alche libro Francese / il quale potrà consegnare a Pero. But / you are a deaf. Nothwit-
 sthanding / i pray you not disappoint me in that. /*

*Affezionatissimo Suo Amico
 Giugno Antonio Resti*

/2v/ poledina pisma:

Al Mio Sig: Sig: Pron Colmo

Il Sig: Giorgio Antonio Higgia

TREĆA POSLANICA ĐURU HIDŽI

Iunius Restius Georgio Higge
 S. P. D.

Rukopis 788, 3. pismo

Si foret antiquo similis mea Musa Maroni,
 Vel si cum Grajo posset certare magistro,
 Venaque nostra foret casto si fervida versu,
 Materiesque modis si sola uberrima Pallas,

Haud ego succensi ductos fervore veretri 5
 Versiculos seve canerem pruriginis ęstu.
 Virgo Camęna mihi, velut est Latonia Virgo,
 Et nullo sincera foret vitiata Priapo,
 Aut coitu spurco fellatorisque palato,
 Ordine nec rerum verso irrumatrice puella. 10
 Invito sed cum ducatur Apolline carmen
 Quantumvis castum, auxilium renuente Camęna,
 Irataque mihi, tum protectore Priapo
 Fędos conficio, velut hoc pro numine, versus.
 Nec Phębi auxilium, aut meliores curo Camęnas. 15
 Una mihi Cytherea satis, solusque Priapus
 sufficit, ut rubro porrectus ab inguine polus
 Et deflorandę lunata parma puellę
 Cantetur versu, nudisque immixta puellis
 Agmina nuda virum objectos scindentia cunnos. 20
 Haud ego Parnassi prognatus vertice casto
 Infans Musarum in gremio puerilia lusi,
 Oscula nec Phębi expertus, nullę ubera nostris
 Admorunt Musę labris, nec cognitus umquam
 Pimplę exosus legens in vertice Phębus. 25
 Me Cypria tellure et sacra Amathuntide natum
 Uberibus fovit puerum gremioque Dione
 Et nudę mecum Charites rexere choreas.
 Lusit Amor telis mecum, mecumque sagittas
 Frigida Nympharum ridens in pectora torsit. 30
 Hinc natu grandem, Venerisque ad munia promptum,
 Curandum Phrygio dedit Venus ipsa Priapo.
 Ille maritales thalamos, umque cubile
 Coniugij spernens, mecum violare recentes
 Haud timuit sponsas, Vulcania certa maritis 35
 Imponens tacitis. Et tu miraberis inde
 Si mea Parnasso cantet tam dissona Musa
 Cum rupta infremuit furibundus mente Priapus,
 Vis castos cecinisse modos? Vis tetrica
 / /1v/ Platonis prisci documenta et Socratis esse 40
 Cum solum mediis Arthos prognatus Athenis
 Versetur jam exęcatę per devia mentis.
 Tum si fortuito naturę arcana voluto
 Conspicio mutui signum indubitabile amoris

omnibus assidue pictoribus atque loquentem, Nobilior nostris ut quiret, scena Theatris Instrui et intendi velis aulaea superbis Quorsum pertinuit tuus hic labor improbus? Horis /3/ Ut posset peragi vernacula fabula binis.	60	Non ulli Superum, quot tibi, vota ferat Aera qui tenuem, vasti qui caerulea ponti Terraïque sacro concutis igne sola, Frondentesque avibus silvas, et lustra ferarum Omnigenâ forma disparitate reptes.	10
Quid postquam acta est? Cui nunc laetius atque beate Propterea magis est? Ubi nunc est illa voluptas? Verum quandoquidem scenam conscendimus, audi. Fabula vita hominum est. Conducta resigno necesse Vestimenta, et personam depono. Quid ad me Imponar pheretro seu Davus, sive Agamemnon?	65	/1v/ Vere novo, cum floret ager, cumque altior intus Naturę molem versat agitque vigor. Sed tibi nulla adeo placuerunt saecula animantum Magna suo Genitrix quotquot alit gremio, Ut genus humanum, prae aliis quod tu omnibus unum Eximie penito diligis ex animo.	15
Quare cur vehementer contendam, atque laborem, Si quaecumque mihi fuerit fortuna, abeundum est? Sumptibus in fundum periturum parcere, sani est; At stulti, vano fructum sperasse labore.	70	Namque hominem dia cum tu ratione potentem Praepete vidisses omnia consilio Pollere, et magnos propius contingere divos, Protinus aeternae nobile mentis opus,	20
Quae illuc respiciunt, ut non, quia fluxa, brevisque Conditio vitae est; mortales turpiter omnes Disperant, sese ipsos ante funera flentes; Verum ut rebus inhumanis teres, atque rotundus Gaudia non nimio quaeram, fugiamque labore:	75	Neglectum haud ima voluisti serpere terra, Ignarumque tui numinis esse diu. Tu, quas temporibus per saecula animantia certis Materni illecebras largiter officii Diffundis, tetro implicuisti errore, vagique Finisti caeco munere concubitus:	25
Quae cecidere, utcumque feram; praesentibus utar Ut mox dilapsuris: at labentia rursum Non valde indigner: si circum turba aderit, non Declinem, soli sola inter vivere tesqua Si cadat, haud graviter tolerabo: praecipue si Non dedignetur nostros Pimplea recessus.	80	Qualibus at nos e tenebris, quantisque periclis Servas, magnorum maxime caelicolum Dum nostras finire negas, mitissime divum Corporis ignavo pondere delicias!	30
		Qui cum informasses nostra intus molliter ossa Nervorumque vias haustibus aetherei Hominis implesse, Venerisque cunabula primae Humano primum in pectore constituis; Unde viri muliebri genus, muliebria rursum Saecla petunt avide concupiuntque viros, Ut genitale Venus Cythereja consuat arvum Augeat et pulchra prole juvena domo	35
		/2/ Hoc Veneris donum est, hoc est Venus ipsa, sed illi Sanctius haud dubie deerat adhuc aliquid: Deerat amor sanctus, pulcherrima deerat Amoris Fax: hoc ipsa quoque est pulchrior igne Venus; Quo tum cum velles nos leniter igne beare Quas dicam rerum, diceris isse vias.	40
		Principio sentire suae cum munera laudis	45

AMOR PLATONICUS

Elegia

Optime caelicolum, Veneris certissima proles, Aeterno divos qui regis imperio, Et genus humanum placidis amplecteris alis, Optime caelicolum, caste Cupido, fave; Dum canimus tua jura, fave. Iam Dędala tellus	5
---	---

Posset homo, et cuius quaeque opis indigeat Natura, ingenito quiret deprehendere sensu Fungique appositis saepe ministeriis. Has tantas vires, atque haec miracula mentis Non est in nihilum passus abire Deus, Principiis sed enim ex istis, nostraeque elementis Naturae unanimis vincula sodalitiis Protinus aduxit, penito quae in corde locavit Mutuus in nobis unde aleretur amor Dissimilemque ideo simili sub corpore formam Cognata intruscit mente; animique pares Infudit sensus, atque ignea semina flammae Alte in foemineo pectore seposuit, Et dedit alterius potuisse agnoscere quidquid Mens animi cuperet, vel magis non cuperet. Hoc tandem exoritur vivendi mutua pacto Conditio, hac alii conditione dies Incipiunt demum humanae procedere genti Vitaque non parvis ire sub auspiciis. Haec super, omnigeno cum hominem exsuperare decore Omnia, pervellent caetera secula dii, /3/ Miro etiam formae coonestavere lepore Ut quasi naturae flos fovet, atque oculus. Hinc variae Natura potens sub imagine formae Humanis adeo lusit amabiliter Vultibus, et santos Venus alma afflavit honores Atque ipsae tantum addiderunt Charites; Purior unde hominum flammae vis indita menti est Per quam illud toto pectore suspicere Possint, atque omni facile admirari aevum, Unde illos formae tot bona percierunt. Omnis in haec inhians spes longi potat amoris Gens hominum, primisque illecebras oculis Omnis amans hausit, pulchraeque hoc gratia formae est Humanum potuit, quidquid amare genus. Quidquid enim longo discutunt mirari usu Id late omnigenis amplificatum opibus. Ultra ipsum cupidi cupiunt extollere caelum Atque esse in toto clarius orbe nihil. I licet, hinc pulchra rerum contendere laude	50 55 60 65 70 75 80 85
---	--

Mens animi subigit, seque tulisse parem Illi quod grande amplumque est alternaque posse Officia, alterni et sensa mereri animi Inde suo dignata fides descendere caelo Mortales primum sustinuisse Dea conventus potuit, nostramque invisere curam Nobilis humano Diva patrocinio, Pectoribusque novum nostris ita lumen abortum Mutuae ut inde omnis sensus amicitiae /4/ Se promat late, quo sensu leniter icti Possumus alterius gaudia, et illecebras Sentire, atque animi curas partiri omnes Alteriusque pii condoluisse malis, Unde voluptatum sensus, sensusque malorum Nec teret alterna mutua corda fide. Inde choirs virtutum omnis: Concordia consors Quae jungit, gemino et corda adamante tenet Lenis in imperium, sed non violabilis ulli Impune. Hinc pura in veste pudicitia Ita comes, et pavidos terrae defigit ocellos. Fas sequitur retro, cultaque simplicitas Queis super ambrosium laticem secunda voluptas Inspergit, curasque eripit omnigenas. O vere ante alios felix, longeque beatus Mollia qui in molli pectore corda gerit! Quem pulcro adveniens gratissima corpore virtus Extra se immortalis abripit illecebra! Ille in praeclaro semper defixus amore Non dulces animi, sole oriente sui Pectore deposuit curas, non vespere sero Oblectare avidum cessat amore animum Respondet similis cognato in corpore flamma Et desiderio gliscit amor simili, Miscenturque animis animi: quo pignora demum Ingentis compos mens bona propositi Ultra mortales sensus sapit atque jacentes Ultra terrigenas nobile tendit iter, Impatiensque mora caelo se sistit aperto Unde mare, et terras, sydereasque vias, /5/ Atque omne immensum hoc, quodcumque est, despicit, atque in Tam puro summum potat amore bonum.	90 95 100 105 110 115 120 125
---	--

POSLANICA ANTUNU SORKOČEVIĆU

Iunius Restius
Antonio Sorgo
Optimae Spei Adolescenti
S. P. D.

Omnibus hoc studium est pictoribus atque poetis
Carmine naturam, aut vario simulasse colore:
Idem sculpendi fons, idem est aedificandi.
Naturaeque bonas imitatio protulit artes.
Quas inter merito magnorum gloria vatum 5
Praecellens caput inter nubila condit honestum.
Nec mihi Maeonides Romanaque musa Maronis
Eloquii praeter reliquos dulcedine mira.
Vel numeris tantum laudis meruisse videtur,
Quam quod eorum habuit nullos provincia fines 10
Sed quantum a Superis est tantum in Tartara tendit
Et coelum, et terram, et circumfusi aequora ponti
Quadrupedumque genus, divumque hominumque suo sub
Imperio retinet, placitisque coercet habenis
Quidlibet audendi compos. Seges altera surgit 15
Dum varios animi motus interprete versu
Effert, et mores, ipsique simillima vero
Subijcit ante oculos ficta exemplaria veri.
Sic delectandi atque ars opportuna docendi
Conspirat mire simul, et conjurat amice. 20
Quid? Phydias minus, aut minus est complexus Apelles
Cecropia sed enim qui fulmina torquet ab arce
/1v/ Iuppiter, ac subito coelum tonat omne fragore
Iratos numquam Iunonia ad oscula vultus
Demisit, nec quidquam aliud potis est, praeterquam 25
Leda suo semper docilis concubere cycno,
Serpentumque miser lubricos evolvere nexus
Laocoon, niveosque pedes intonsus Apollo
Matureo similis crines incingere lauro.
Hinc Phydias ferro, mixtisque coloribus alter 30
Uno naturam potis est inducere vultu,
Non varias mutasse vices. Verum aspice contra
Longius ut vatis Pimplaea vagatur, apud quem

Navigat Aeneas, excisaque Pergama narrat,
Instaurat ludos, bellatur, foedera jungit 35
Elysiasque subit valles, Romanaque fata
Inchoat, egregius pacis, bellique laborum.
At Dido infelix coeco jam carpitur igni
Paullatim, coecoque obnixa resistit amori,
Et sperat, metuitque simul, mox victa fatetur, 40
Conjugiumque tenet, desertaque non sibi deest, sed
Tandem desperans furialibus efferat captis
Muneris infandi fatalem incumbit in ensem,
Vitaque cum gemitu fugit indignata sub umbras
Sic alios alio solers traducere mores 45
Suspendit jucunda animos novitate legentum;
Et modo vel terris, medio modo sistit Olympo
/2/ Lectorem vates, divumque hominumque labores,
Percurrens cunctas obiter praetervolat artes,
Altera uti scenae succedit scena theatri, 50
Et nova vivendi fortunam vita priorem
Excipit in vita, quin sint eadem ultima primis.
Dormit adolescens; vigilat, mox potat, amatque,
Venatur, mercatur equos, aliquando virorum
Invisit coetus, et miscet seria ludo. 55
Sic quoque vita virum non ordine constat in uno:
Excipit ambitio, aut ardor malesanus habendi
Spem longam utilium rerum dubiosque timores,
Invidiam atque odium furor exitiabilis irae
Post sequitur, praefert ventosa Superbia gressus. 60
Hoc tibi praefati quodammodo oportuit, ante
Quem argumentum operis tangam, suavissime Sorgi,
In quo non dubie te aequum est mi ignoscere multa, o
Digne nepos patruo, juvenis dignissime patre,
Imprudens tua si cedam vincta parumper 65
Ignarus laudandi, si quae non placet, artem.
Quid peccem quaeso coram te de arte locutus
Musica, uti revera sentio? Non ego dignus
Dissimulare animi quae sit sententia nostri,
Nec tu mendaci dignus sermone teneri. 70
Quo minus ars naturam imitatur Musica, ad istam
Quoque magis tendit crassa, et rudiore Minerva,
/3/ Tanto infra reliquas artes depressa jacebit,

Astrorumque vias, geminum cur diffidit orbem
 Aurea Luna, coit pleno cur menstrua cornu: 155
 Quae sola vis moveat terrarum, ac subruat urbes,
 Tabula quae flammis, segetem quinam educet humor.
 Fraena quis imperij, populi quis libera jussa
 Invenit princeps, et prima exempla tyrannis
 Num per vim posita, an verbis suadaque medulla? 160
 Divitiisne magis mores, an paupere censu
 Serventur? Magis expediat quidque urbibus altis
 An mutare mari, procul et transmittere merces
 Anne suo potius terrarum incumbere fructu.
 Quanto rectius hoc, quam scurras inter, et inter 165
 Ambubajarum collegia turpiter aevum
 Ducere, non hos concessum tibi munus in usus.

Dabam Grivosii a.d. ij.ad: Novem: 1800

ELEGION MIHU SORKOČEVIĆU

Ad Michaelem Sargo Romae commorantem
 Elegidion 1791.

Sorgo, dilecti quem nuper cura nepotis,
 Atque animus patria non pietate minor
 Romuleam post tot discrimina misit ad Urbem,
 O quantum es felix hac pietate tua!
 Qui chari capitis dulci satiaris amore, 5
 Omnis ubi in ventos cura, abiitque dolor!
 Cuique audire datum est, oculis et cernere coram,
 Quot tulit illustres patria terra viros!
 Per quos insigni Capitolia ad altra triumpho
 Quadrijugas egit dia Rhacusa rotas. 10
 Omnia suppositi quae infra se moenia mundi,
 Sospite Stajjada, et te, Raimunde, videt,
 Quos ego non imitari aveo (nam tendere frustra est)
 Sed prono admirans pectore suspicio.

Roma

LAUS

Salve Rhacusa

Marino Martellinio extemplo rus adventante et carmina
 praemittente paucis post nuptias suas diebus.

Junius Re-
 sti.

Rukopis 846 – zadnja stranica

Sponse, mihi dudum Phoebeo cognite ludo
 Nescis? jam medium Sol tenet altus iter:
 Omnia somnus habet: te etiam concedere somno
 Fas est: nota vigil mox cape plectra manu. 5
 Tunc te omnes imo admirantes pectore, quotquot
 Muneris ista tui carmina perlegimus,
 Densi humeris, et longo circum te ordine, docti
 Carminis ingeniosum aure libemus opus.
 Atque ego, magne poeta, novos geniture poetas,
 (si faveat precibus Juno benigna piis) 10
 Jam te alios cantu dicam superare poetas,
 Aequales vincit quam tua nupta suas
 Moribus ingenio, forma, pietate, fideque,
 Et casta aureola laude pudicitia.